

Nieuwsbrief

Nummer 18, augustus 2016

Belijden naast beleid ontwikkelen

Misschien is het niet goed om een tegenstelling te suggereren tussen de twee intenties in de titel van deze beschouwing. Waar ik nu 'naast' heb genoteerd, stond eerst 'of'.

Want beleid ontwikkelen is een belangrijke pijler om – ook binnen de kerk – een weg naar de toekomst open te houden. Maar daarnaast zou er, meer dan nu vaak het geval is in parochies en samenwerkingsverbanden, een grotere aandacht moeten zijn voor de inspirerende, inhoudelijke kant van het pastorale werk – ook in de bestuurlijke echelons.

Mijn indruk is, dat bij het structureren van het pastoraat veel (te veel?) aandacht en energie gaat zitten in het vinden van organisatorische oplossingen voor de huidige problemen binnen het kerkelijke gebeuren. Het ontwikkelen van een haalbaar beleidsplan, het onderling afstemmen van aanvangstijden van vieringen, het moeizaam zoeken naar begaanbare trajecten voor fusieprocessen, het zorgen voor voldoende financiële middelen en personele krachten – het vraagt allemaal veel, heel veel energie. Maar belangrijker dan wat energie van ons *vraagt*, is of er zaken zijn die ons energie *geven*. Als het ons zou lukken om juist die bronnen aan te boren, dan heeft dat ongetwijfeld ook de noodzakelijke uitstraling naar de even-

In deze aflevering:

- Belijden naast beleid ontwikkelen (p. 1)
- Impressie Ledenvergadering Utrecht (p. 2)
- Vluchtelingen in de schijnwerper (p. 3)
- Voor de agenda (p. 6)
- Van de bestuurstafel (p. 6)

zo nodige aandacht voor meer organisatorische kwesties. Het is dus van belang om de juiste volgorde aan te houden. Zoals bijvoorbeeld werd vastgesteld in een van de interviews, die ik in 2013 deed in het kader van mijn sabbatverlof: [Focus op inspiratie, niet op organisatie](#).

Juist het aanboren van inspiratie is immers de *core business* van ons vak? In de waan van de dag wordt dat vaak vergeten. Daarom is *belijden* minstens zo belangrijk als – zo niet belangrijker dan – *beleid ontwikkelen*. Als 'beleid' de motor is om de auto te kunnen besturen, dan is 'belijden' de benzine die nodig is om de motor te laten draaien. Zonder benzine valt uiteindelijk de motor stil. Misschien moeten we daarom toch het lef hebben om de keuze te maken: *belijden of beleid ontwikkelen*.

Wiel Hacking

Impressie Ledenvergadering Utrecht

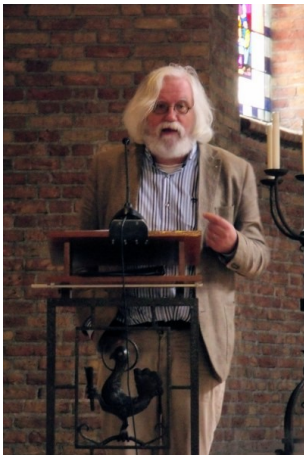
Op donderdag 26 juni waren naar schatting zestig leden van uit de verschillende afdelingen van de VPW aanwezig bij de Ledenvergadering in de Dominicuskerk te Utrecht. Ook vertegenwoordigers van de protestantse beroepsvereniging en van onze Duitse zusterorganisatie BVPR waren aanwezig. Na een ingetogen en mooie gebedsviering, voorbereid en geleid door mensen van de afdeling 's-Hertogenbosch, volgde het huishoudelijke gedeelte. Belangrijkste agendapunt daarvan was, hoe de VPW zich kan/moet ontwikkelen, gezien de vergrijzing en het teruglopend ledental. Inmiddels is daarover in VPWinfo.nl (2016/2, p. 18) door Jan Franken de huidige stand van zaken weergegeven: verantwoord afbouwen, voortgaande belangenbehartiging van de leden en professionalisering zijn daarbij de kernwoorden.

Als aanloop naar het referaat van Erik Borgman (naar aanleiding van diens recent boek *Waar blijft de kerk?*) waren er een viertal workshops. Daarvan heb ik die van Colm Dekker en Eddy Oude Wesselink gevolgd.

Colm nam ons op inspirerende wijze mee naar Amsterdam, waar San Egidio een huis van gebed en van vriendschap met de armen wil zijn. Kinderen worden 'van de straat' gevraagd om mee te doen. Ze komen wekelijks samen om met elkaar 'de school van de vrede' te vormen. Het is mooi om te zien, hoe kinderen onderling echt interesse hebben in elkaar. Dat geeft hoop voor de toekomst. Een van de kinderen liet weten: 'Als de mensen die de aanslagen deden, hier op de school van de vrede waren geweest, dan zouden de aanslagen niet nodig zijn.' Colm: 'Er is geen strakke organisatiestructuur, maar het werkt via "kom en zie". We zijn één familie zonder "voorzitter". Je moet niet beginnen met het opzetten van een organisatie, maar met een bal de straat op.'

Eddy gaf ons een inkijkje Het Noaberhuis van Wijhe-Olst. Er is behoefte aan een inloop- en spreekuurmogelijkheid. Niet uitsluitend kerkelijk, maar samen met maatschappelijke organisaties. Oecumenisch, ook het ouderenwerk is erbij betrokken, evenals het welzijnswerk. Er wordt gebruik gemaakt van bestaande, leegstaande gebouwen. Het gaat om: gastvrijheid aanbieden, spreekuur, laagdrempelige activiteiten (dit laatste om mensen 'binnen te krijgen'). De praktische medewerking van pastores en predikanten is zeer beperkt. Maar dat hoeft geen nadeel te zijn. Ook keuze van de locatie (neutraal!) is belangrijk om de drempel laag te houden. Anderzijds: het zou goed zijn om te laten zien dat juist de kerk erbij betrokken is. In de cliëntenraad komen verschillende stromingen bijeen, ook het katholieke/kerkelijke geluid wordt daarin verwoord.

De spreekbeurt van Erik Borgman hoef ik hier niet weer te geven: er is alle aanleiding om zijn boek te lezen en te herlezen. Op de terugweg naar huis kwam ik, hierover napratend met mijn reisgenoten, wel tot het inzicht waaraan de intro van deze Nieuwsbrief is ontleend: er zou meer aandacht moeten zijn voor *belijden* naast *beleid ontwikkelen*.

Wiel Hacking

Vluchtelingen in de schijnwerper

Op 20 mei 2016 vond in Breda een bijeenkomst plaats, waarin vier betrokken mensen hun licht lieten schijnen op de situatie van vluchtelingen. De Antoniusacademie van het bisdom besteedde er tijd en aandacht aan.

Ik zeg eerst iets in het algemeen over de Antoniusacademie om aan te geven dat ze een interessante formule van aanpak heeft. Vier sprekers worden uitgenodigd om vanuit hun eigen expertise en praktijk iets te zeggen over het onderwerp. Dit gebeurt onder leiding van een gespreksleider. Alle vier krijgen tien minuten spreektijd voor een eerste ronde, waarin zij het belangrijkste zeggen wat ze over

het onderwerp aan de andere drie kwijt willen. Daarna volgt een tweede ronde, waarin ze, elk vanuit hun 'statement', in het kort kunnen ingaan op uitspraken van de andere drie, die vragen oproepen. Er is geen discussie: de aanwezigen mogen alleen maar luisteren. Tijdens een korte koffiepauze kunnen ze contact opnemen met de vier sprekers, maar na de pauze niet meer. Dan gaan de vier sprekers met elkaar dieper in op het onderwerp.

Het voordeel van deze formule is dat er een beperkte hoeveelheid stof wordt aangedragen, maar wel van voldoende diepgang, gevoed door persoonlijke ervaringen. Een eindterm is er niet: het blijft informatief en leidt niet tot conclusies. Vooral dat laatste vind ik een groot voordeel: je kunt na afloop zelf met het onderwerp verder en het behoedt je ervoor om te denken dat je het 'over' vluchtelingen kunt hebben. Want wat aller-eerst nodig is, is een controle over je eigen denken, bijvoorbeeld denken dat vluchtelingen een probleem creëren: is dat wel zo? Misschien ben ik - of zijn wij - zelf wel 'het' probleem. Het resultaat daarvan is dit essay. Het is geen verslag, maar eerder een impressie.

Neutraal

Harald Philipsen, locatiemanager bij het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) te Breda ging van start met de uitspraak 'Het COA is een politiek/religieus neutrale organisatie'. Dennis Peters, medewerker van de internationale katholieke hulporganisatie Kerk in Nood, vroeg aandacht voor de historische gevoeligheid van dit onderwerp. Mevrouw Fatin Matthey-Enshaw, geboren in Baghdad en 17 jaar woonachtig in Nederland, vertolkte haar eigen ervaring met een aangrijpend verhaal over de angst van christenen in Irak. Zij moeten vrezen voor hun leven. Peter Hoefnagels tenslotte lichtte het onderwerp toe vanuit de sociale leer van de katholieke kerk.

Laat ik nu beginnen met het etaleren van gebeurtenissen die zich in een asielzoekerscentrum (AZC) zouden kunnen voordoen, zoals ik me dat voorstel:

Er zijn 400 asielzoekers op een locatie bijeen. Ze komen uit verschillende landen, brengen hun eigen ervaringen en sociale achtergrond mee, waaronder vaak hun religie die hun van kindsbeen af is bijgebracht en die min of meer hun gedachtegoed is geworden, met alles waaraan zij twijfelen of waarvan ze zeker (menen te) zijn.

Stel, dat er christelijke vluchtelingen uit Irak of Eritrea zijn die elkaar snel weten te vinden. Ze vieren samen hun pas verworven vrijheid en willen op grond daarvan een dankdienst houden in het AZC. Kan dat? Stel dat een aantal vluchtelingen uit Syrië met elkaar vriendschap sluiten in het AZC en op vrijdag een van de lokaliteiten willen inrichten als moskee. Kan dat? Stel dat een RK pastor het AZC wil bezoeken om daar te praten met

katholieke vluchtelingen. Kan dat? Stel dat moslims de ramadan willen vieren of ritueel willen slachten in een AZC. Kan dat? Stel dat een moslimmeisje in het AZC wil gaan samenwonen met een Eritrese katholieke jongeman. Kan dat? Stel dat een aantal asielzoekers een vergadering in het AZC willen organiseren om zich bij de nieuwe politieke partij 'Denk' aan te sluiten. Kan dat?

Nee, dat kan allemaal niet. Binnen de kortste keren zou het AZC geen veiligheid bieden, maar de onveiligheid organiseren. De taak van een AZC is opvang en ervoor zorgen dat angstige mensen een gevoel van veiligheid kunnen ontwikkelen. Het gevoel van persoonlijke vrijheid zal bij menige asielzoeker een fragiel ontluikend plantje zijn dat nog veel koestering nodig heeft. Dit is een evenzeer kwetsbare combinatie met het vertrouwen in de toekomst. Ze zijn gevlucht en mogen verwachten dat ze niet meer bang hoeven te zijn om vervolgd te worden. Het AZC is geen open instelling. Vluchtelingen kunnen zelf contacten organiseren, maar hoeven niet toe te staan dat ze worden benaderd door informanten van allerlei slag. Maar de prangende vraag is dan of het begrip 'neutraliteit' hier iets betekent.

Fatsoen

Ik ben van mening dat er te vaak teveel nadruk wordt gelegd op het verschil in cultuur en religie. Stel dat een aantal asielzoekers in het AZC een discoavond willen organiseren. Dan komt immers dezelfde vraag aan de orde: kan dat? Of ze maken reclame voor de oprichting van een kaartclub. Hier is een veel praktischer vraag aan de orde die met 'neutraliteit' niets van doen heeft. Het antwoord is: fatsoen. Zelf zal ik het niet in mijn hoofd halen om bij mij thuis een bonte avond te organiseren waar de burens last van hebben. Kwestie van fatsoen. Dit heeft niets te maken met politiek of religie. Dat bij vluchtelingen veronderstellen is een product van onze eigen beeldvorming.

Avisha Margalit (*The Decent Society*, in het Nederlands verschenen onder de titel *De fatsoenlijke samenleving*) heeft een belangrijk inzicht aangebracht: streef niet naar een rechtvaardige samenleving, want dat is te hoog gegrepen. Dat kun je niet oefenen. Begin met het inrichten van een fatsoenlijke samenleving: dat is een samenleving waarin je als persoon

gekend wordt en je niet bang hoeft te zijn te worden gediscrimineerd. Overall moet je je fatsoenlijk gedragen, dus ook vluchtelingen in een AZC. Wel is de manier waarop in verschillende situaties telkens anders. Er wordt veel te gauw gedacht dat het iets met cultuur of met religie te maken heeft. Dat leidt ertoe dat krampachtig wordt gegrepen naar het adjectief 'neutraal'. Men heeft dan niet in de gaten dat het woord 'neutraal' in een westerse cultuur helemaal niet zo 'neutraal' is als het lijkt. Via het woord 'neutraal' wordt dan onderhuids een westerse manier van denken en doen verondersteld en dan komt al gauw het begrip 'aanpassen' om de hoek kijken, namelijk aanpassen aan de neutraliteit zoals de gastheer die interpreteert, in dit geval de Nederlandse overheid en het COA.

Frans Vermeulen

Dit is het eerste deel van een essay, dat Frans Vermeulen schreef naar aanleiding van de bijeenkomst van de Antoniusacademie op 20 mei 2016. Het essay is te uitvoerig om hier in extenso te publiceren. Wie de beschouwing als geheel wil lezen, neme contact op met Frans: fdvermeulen@home.nl.

Voor de agenda

Donderdag 13 oktober 2016 Algemene Ledenvergadering Afdeling Breda. Aanvang 14.00 uur, sluiting om 17.00 uur. Locatie: Dorpshuis De Trapkes, Hertogstraat, 4714 BZ Sprundel.

Na het huishoudelijke deel is professor doctor **Toine van den Hoogen** uitgenodigd om met ons van gedachten te wisselen over *de beelden van God, mens en wereld in de spiritualiteit en de ethiek van bisschop Ernst*. Deze thematiek is gekozen naar aanleiding van het 75-jarig priesterjubileum van onze emeritus bisschop.

Van de bestuurstafel

Naar aanleiding van het opzeggen van het lidmaatschap door een van de (inmiddels ex)leden kwam de vraag ter tafel, of er niet een wijziging moet komen in de regeling dat opzegging alleen *per jaar* mogelijk is. Tegenwoordig kun je een abonnement immers ook per maand opzeggen. Deze vraag wordt meegenomen naar het Algemeen

Bestuur.

Het zoeken naar een drukker voor Periodiek, die kan voldoen aan onze financiële wensen en mogelijkheden, is nog steeds gaande.

Zoekend naar de mogelijkheid om een aantrekkelijk thema te presenteren voor het inhoudelijke deel van de ALV in oktober kwamen we tot de vaststelling, dat de viering van het 75-jarig priesterschap van emeritus bisschop Ernst in de Antoniuskathedraal een leemte liet zien. Er werd geen aandacht besteed aan de betekenis van zijn bisschopsambt voor de ontwikkelingen in de Bredase kerk. Zo kwamen we in het bestuur op het idee een spreker uit te nodigen, die met ons van gedachten kan wisselen over 'Beelden van God, mens en wereld in de spiritualiteit en de ethiek van bisschop Hubertus Ernst'. Inmiddels is professor doctor Toine van den Hoogen bereid gevonden op onze uitnodiging in te gaan.